

Υπόθεση C-488/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

10 Αυγούστου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Court of Appeal (Ιρλανδία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Ιουλίου 2021

Προσφεύγουσα/ Εφεσίβλητη:

GV

Καθών/ Εκκαλούντες:

Chief Appeals Officer

Social Welfare Appeals Office

Minister for Employment Affairs and Social Protection

Ιρλανδία

Attorney General

THE COURT OF APPEAL (ΕΦΕΤΕΙΟ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ)

[παραλειπόμενα]

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ EUROPEAN CONVENTION ON

**HUMAN RIGHTS ACT 2003 (ΝΟΜΟ ΤΟΥ 2003 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ)**

ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ:

GV

ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΥΣΑ

-ΚΑΙ-

**CHIEF APPEALS OFFICER (ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ), SOCIAL
WELFARE APPEALS OFFICE (ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ),**

**THE MINISTER FOR EMPLOYMENT AFFAIRS AND SOCIAL
PROTECTION (ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ),**

**ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ATTORNEY GENERAL (ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ,
ΙΡΛΑΝΔΙΑ)**

ΚΑΘΩΝ

ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

ΑΡΘΡΟ 267 ΣΛΕΕ

[παραλειπόμενα]

Το Court of Appeal (εφετείο, Ιρλανδία) [παραλειπόμενα] υποβάλλει τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο ή ΔΕΕ) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

ΤΑ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1 Το Court of Appeal (εφετείο) υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - (i) Εξαρτάται το παράγωγο δικαίωμα διαμονής απευθείας ανιόντος ενός εργαζόμενου πολίτη της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38/ΕΚ, από τη διατήρηση της εξάρτησης του ανιόντος αυτού από τον εργαζόμενο;
 - (ii) Απαγορεύει η οδηγία 2004/38/ΕΚ σε κράτος μέλος υποδοχής να περιορίζει την πρόσβαση σε επίδομα κοινωνικής πρόνοιας σε μέλος της οικογένειας εργαζόμενου πολίτη της Ένωσης το οποίο έχει παράγωγο δικαίωμα διαμονής απορρέον από τη σχέση εξάρτησης του μέλους αυτού από τον εν λόγω εργαζόμενο, όταν η πρόσβαση στο επίδομα αυτό θα σήμαινε ότι το εν λόγω μέλος της οικογένειας δεν εξαρτάται πλέον από τον εργαζόμενο;
 - (iii) Απαγορεύει η οδηγία 2004/38/ΕΚ σε κράτος μέλος υποδοχής να περιορίζει την πρόσβαση σε επίδομα κοινωνικής πρόνοιας προς μέλος

της οικογένειας εργαζόμενου πολίτη της Ένωσης, το οποίο έχει παράγωγο δικαίωμα διαμονής απορρέον από τη σχέση εξάρτησης του μέλους αυτού από τον εν λόγω εργαζόμενο, για τον λόγο ότι η καταβολή του επιδόματος θα έχει ως συνέπεια το εν λόγω μέλος της οικογένειας να καταστεί υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους;

Το δικαίωμα διαμονής δυνάμει της οδηγίας 2004/38/EK

- 2 Η οδηγία 2004/38/EK καθορίζει τους όρους που διέπουν την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής από τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους. Το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στην οδηγία 2004/38/EK διαμορφώνεται με αναφορά στην συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων.
- 3 Το άρθρο 3 της οδηγίας καθορίζει τους «δικαιούχους», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι πολίτες της Ένωσης που μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, ορίζει το «μέλος της οικογένειας» ως εξής:
 - α) ο (η) σύζυγος·
 - β) ο (η) σύντροφος με τον (την) οποίο(-α) ο πολίτης της Ένωσης έχει σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης, βάσει της νομοθεσίας κράτους μέλους, εφόσον η νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής αναγνωρίζει τη σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης ως ισοδύναμη προς τον γάμο, και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην οικεία νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής·
 - γ) οι απευθείας κατιόντες οι οποίοι είναι κάτω της ηλικίας των 21 ετών ή είναι συντηρούμενοι καθώς και εκείνοι του (της) συζύγου ή του (της) συντρόφου, όπως ορίζεται στο στοιχείο β)·
 - δ) οι συντηρούμενοι απευθείας ανιόντες καθώς και εκείνοι του (της) συζύγου ή του (της) συντρόφου, όπως ορίζεται στο στοιχείο β).
- 4 Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης (εφεσίβλητη στην κατ' έφεση δίκη), GV, είναι μέλος της οικογένειας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', δηλαδή εμπίπτει στον ορισμό του συντηρούμενου απευθείας ανιόντος.
- 5 Το κεφάλαιο III της οδηγίας καθορίζει την έκταση του δικαιώματος διαμονής που μπορούν να ασκήσουν όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τους όρους της οδηγίας. Το άρθρο 6 παρέχει δικαίωμα διαμονής για χρονικό διάστημα έως τρεις μήνες χωρίς κανέναν όρο ή διατύπωση πέραν της απαίτησης κατοχής ισχύοντος δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου.

- 6 Το άρθρο 7 προβλέπει δικαίωμα διαμονής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών το οποίο μπορούν να προβάλουν οι πολίτες της Ένωσης εφόσον:
- α) είναι μισθωτοί ή μη μισθωτοί στο κράτος μέλος υποδοχής, ή
 - β) διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου παραμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενοίας στο κράτος μέλος υποδοχής, ή
 - γ) — έχουν εγγραφεί σε ιδιωτικό ή δημόσιο ίδρυμα, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από το κράτος μέλος υποδοχής βάσει της νομοθεσίας ή της διοικητικής πρακτικής του, για να παρακολουθήσουν κατά κύριο λόγο σπουδές, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, και
— διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενοίας στο κράτος μέλος υποδοχής και βεβαιώνουν την αρμόδια εθνική αρχή, με δήλωση ή με ισοδύναμο μέσο της επιλογής τους, ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, ή
 - δ) είναι μέλη της οικογένειας τα οποία συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν πολίτη της Ένωσης που πληροί τους όρους που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ).
- 7 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/38/EK προβλέπει τη διατήρηση του δικαιώματος διαμονής:
1. Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο 6, ενόσω δεν αποτελούν υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής.
 2. Οι πολίτες της Ένωσης και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στα άρθρα 7, 12 και 13, ενόσω πληρούν τους όρους των άρθρων αυτών.
- Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει εύλογη αμφιβολία κατά πόσον ο πολίτης της Ένωσης ή τα μέλη της οικογένειάς του πληρούν τους όρους των άρθρων 7, 12 και 13, τα κράτη μέλη δύναται να ελέγχουν εάν πληρούνται οι όροι αυτοί. Ο έλεγχος αυτός δεν διενεργείται συστηματικά.
- 8 Η οδηγία 2004/38/EK δεν ρυθμίζει άμεσα την πρόσβαση στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών. Παρέχει δε στα κράτη μέλη τη

δυνατότητα να επιβάλλουν περιορισμούς στην πρόσβαση στα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλισης και να αποκλείουν το ενδεχόμενο τα πρόσωπα που δεν έχουν δικαίωμα διαμονής να έχουν πρόσβαση στα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλισης. Κατά την αιτιολογική σκέψη 10:

(10) Οι απολαύοντες του δικαιώματος διαμονής δεν θα πρέπει, ωστόσο, να καθίστανται υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής κατά την αρχική περίοδο διαμονής τους. Για τον σκοπό αυτό, το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους, για χρονικά διαστήματα μεγαλύτερα των τριών μηνών, θα πρέπει να υπόκειται σε όρους.

9 Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη 21 έχει ως εξής:

(21) Πάντως, θα πρέπει να εναπόκειται στο κράτος μέλος υποδοχής να αποφασίζει εάν θα παρέχει σε πρόσωπα που δεν ασκούν μισθωτή δραστηριότητα ή ελεύθερο επάγγελμα ή διατηρούν την ιδιότητα αυτή και στα μέλη της οικογένειάς τους κοινωνική παροχή κατά τους πρώτους τρεις μήνες διαμονής, ή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στις περιπτώσεις των προσώπων που αναζητούν εργασία, ή σπουδαστική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής.

10 Συναφώς, είναι επίσης κρίσιμο το άρθρο 24 της οδηγίας περί ιθαγένειας, το οποίο ορίζει τα εξής:

1. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που προβλέπονται ρητώς στη [Σ]υνθήκη και στο παράγωγο δίκαιο, όλοι οι πολίτες της Ένωσης που διαμένουν στην επικράτεια του κράτους μέλους υποδοχής βάσει της παρούσας οδηγίας, απολαύουν ίσης μεταχείρισης σε σύγκριση με τους ημεδαπούς του εν λόγω κράτους μέλους εντός του πεδίου εφαρμογής της [Σ]υνθήκης. Το ευεργέτημα του δικαιώματος αυτού εκτείνεται στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους, εφόσον έχουν δικαίωμα διαμονής ή μόνιμης διαμονής.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, το κράτος μέλος υποδοχής δεν είναι υποχρεωμένο να χορηγεί δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές κατά τους πρώτους τρεις μήνες της διαμονής, ή, κατά περίπτωση, κατά το μακρότερο χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β), ούτε να δίνει, πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής, σπουδαστική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης, αποτελούμενη από σπουδαστικές υποτροφίες ή σπουδαστικά δάνεια σε άλλα

πρόσωπα εκτός από μισθωτούς, μη μισθωτούς, σε πρόσωπα που διατηρούν αυτή την ιδιότητα και στα μέλη των οικογενειών τους.

The European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 [κανονιστική απόφαση του 2015 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων)]

- 11 Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία 2004/38/EK μεταφέρθηκαν στο ιρλανδικό δίκαιο με την European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 [κανονιστική απόφαση του 2015 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων)] (SI 548 του 2015) (στο εξής: κανονιστική απόφαση του 2015).
- 12 Το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο b, της κανονιστικής αποφάσεως του 2015 ορίζει το «πρόσωπο το οποίο έχει την ιδιότητα του μέλους της οικογένειας» ως εξής:
- (i) ο (η) σύζυγος ή ο (η) καταχωρισμένος(-η) σύντροφος του πολίτη της Ένωσης,
 - (ii) ο (η) απευθείας κατιών(-ουσα) του πολίτη της Ένωσης ή του (της) συζύγου ή του (της) καταχωρισμένου(-ης) συντρόφου του πολίτη της Ένωσης ο (η) οποίος(-α) είναι:
 - (I) κάτω της ηλικίας των 21 ετών, ή
 - (II) συντηρούμενος(-η) από τον πολίτη της Ένωσης ή τον (τη) σύζυγό του ή τον (την) καταχωρισμένο(-η) σύντροφό του, ή
 - (iii) ο (η) συντηρούμενος (-η) απευθείας ανιών(-ούσα) του πολίτη της Ένωσης ή του (της) συζύγου ή του (της) καταχωρισμένου(-ης) συντρόφου του.
- 13 Το δικαίωμα διαμονής στην Ιρλανδία καθορίζεται από το άρθρο 6 της κανονιστικής αποφάσεως του 2015 με το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο a, να ορίζει τα εξής:
- (3) (a) Πολίτης της Ένωσης στον (στην) οποίο(-α) έχει εφαρμογή το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο a, της κανονιστικής αποφάσεως μπορεί να διαμένει στο κράτος για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 3 μηνών εφόσον:
 - (i) ασκεί μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα εντός του κράτους,
 - (ii) διαθέτει επαρκείς πόρους για τον εαυτό του (της) και τα μέλη της οικογένειάς του (της), ούτως ώστε να μην επιβαρύνει υπέρμετρα το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους, καθώς και πλήρη

ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας για τον εαυτό του (της) και για τα μέλη της οικογένειάς του (της),

(iii) έχει εγγραφεί σε εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από το κράτος εκπαιδευτικό ίδρυμα για να παρακολουθήσει κατά κύριο λόγο σπουδές και διαθέτει πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας για τον εαυτό του (της) και τα μέλη της οικογένειάς του (της) και βεβαιώνει τον αρμόδιο υπουργό, με δήλωση ή με άλλον τρόπο, ότι διαθέτει επαρκείς πόρους για τον εαυτό του (της) και τα μέλη της οικογένειάς του (της) ούτως ώστε να μην επιβαρύνει υπέρμετρα το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους,

ή

(iv) με την επιφύλαξη της παραγράφου 4, είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που πληροί μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στα σημεία i, ii ή iii.

14 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, της κανονιστικής απόφασης του 2015 προβλέπει τη διατήρηση του δικαιώματος διαμονής στην Ιρλανδία. Συγκεκριμένα, ορίζει τα εξής:

11. (1) Κάθε πρόσωπο που διαμένει στο κράτος δυνάμει των άρθρων 6, 9 ή 10 έχει το δικαίωμα να συνεχίσει να διαμένει στο κράτος για όσο διάστημα πληροί τις σχετικές διατάξεις του αντίστοιχου άρθρου και δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

15 Το ιστορικό της διαφοράς στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκαν τα προδικαστικά ερωτήματα είναι το ακόλουθο. Η GV είναι Ρουμάνα υπήκοος και μητέρα της AC, Ρουμάνας υπηκόου που διαμένει και εργάζεται στην Ιρλανδία. Η AC έχει αποκτήσει επίσης την ιρλανδική ιθαγένεια με πολιτογράφηση.

16 Η GV έχει διαμείνει επανειλημμένως στην Ιρλανδία, συμπεριλαμβανομένου του χρονικού διαστήματος μεταξύ 2009 και 2011, μετά το οποίο επέστρεψε στη Ρουμανία. Από τις πληροφορίες που περιέχονται στην αίτησή της για τη χορήγηση επιδόματος αναπηρίας προκύπτει ότι, κατά την περίοδο 2011-2016, μετακινούνταν μεταξύ Ιρλανδίας, Ρουμανίας και Ισπανίας. Κατά τον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (στο εξής: Υπουργός) οι πληροφορίες που παρέσχε η GV για την περίοδο αυτή μεταβάλλονταν συν τω χρόνω.

17 Η GV αναφέρει στην ένορκη δήλωσή της ότι έχει χωρίσει από τον σύζυγό της τα τελευταία 15 έτη και ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, ήταν οικονομικά εξαρτημένη από την κόρη της η οποία περιοδικά πραγματοποιούσε μεταφορές

χρημάτων προς αυτήν. Η GV επικαλείται αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με μεταφορές χρημάτων μέσω της Western Union το 2007, το 2008, το 2011 και το 2016 προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού.

- 18 Το 2017 η GV επέστρεψε στην Ιρλανδία και έκτοτε διαμένει εκεί. Η GV αναφέρει σε ένορκη δήλωση που υπέβαλε στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας ότι, κατά τη διάρκεια του 2017, υπέστη εκφυλιστικές αλλοιώσεις των αρθρώσεών της. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2017, δηλαδή λίγο μετά την επιστροφή της στην Ιρλανδία, η GV υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση επιδόματος αναπηρίας βάσει του Social Welfare Consolidation Act 2005 (ενοποιημένου νόμου για την κοινωνική πρόνοια του 2005, Ιρλανδία), όπως έχει τροποποιηθεί [στο εξής: νόμος του 2005]. Η GV ισχυρίζεται ότι διαμένει νομίμως στην Ιρλανδία ως συντηρούμενη γονέας εργαζόμενου πολίτη της Ένωσης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Υπουργό, η GV διαμένει στην Ιρλανδία ως συντηρούμενο απευθείας ανιών μέλος της οικογένειας εργαζόμενου πολίτη της Ένωσης και ο νόμιμος χαρακτήρας της διαμονής αυτής εξαρτάται από το κατά πόσον η GV εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις διαμονής της.
- 19 Τον Νοέμβριο 2017, ο Υπουργός χορήγησε στη GV Personal Public Service Number (ατομικό αριθμό για τις δημόσιες υπηρεσίες, Ιρλανδία). Ο Personal Public Service Number (ατομικός αριθμός για τις δημόσιες υπηρεσίες) είναι ένας μοναδικός αριθμός αναφοράς, ο οποίος χορηγείται στα πρόσωπα που διαμένουν στην Ιρλανδία και μέσω του οποίου παρέχεται πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής πρόνοιας.
- 20 Η αίτηση για τη χορήγηση επιδόματος αναπηρίας απορρίφθηκε κατ' αρχάς με απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018. Κατά της απόφασεως αυτής ασκήθηκε προσφυγή και, στις 12 Φεβρουαρίου 2019, η προσφυγή απορρίφθηκε. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι η GV δεν είχε δικαίωμα διαμονής στην Ιρλανδία. Κατόπιν αιτήσεως που υπέβαλε εξ ονόματος της GV η Crosscare, μια μη κυβερνητική οργάνωση, η απόφαση επί της προσφυγής επανεξετάστηκε. Με απόφαση της 2ας Ιουλίου 2019, διαπιστώθηκε ότι η GV είχε δικαίωμα διαμονής, αλλά δεν είχε δικαίωμα να λάβει παροχές κοινωνικής πρόνοιας.
- 21 Στη συνέχεια, ο Chief Appeals Officer (Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) επελήφθη αιτήσεως αναθεωρήσεως της τελευταίας αυτής αποφάσεως του Appeals Officer (υπαλλήλου της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας). Η απόφαση που εκδόθηκε σε συνέχεια της αναθεωρήσεως αυτής στις 23 Ιουλίου 2019 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η GV δεν είχε δικαίωμα να λάβει επίδομα αναπηρίας. Ο Chief Appeals Officer (Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) επισήμανε ότι ο Appeals Officer (υπάλληλος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) είχε «διαπιστώσει ότι [η GV] ήταν συντηρούμενη απευθείας ανιούσα πολίτη της Ένωσης που εργάζεται στην Ιρλανδία». Σημείωσε επίσης ότι ο Appeals Officer (υπάλληλος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) είχε διαπιστώσει ότι η GV είχε «αποδείξει ότι η σχέση εξάρτησης υφίστατο πριν η [GV] εγκατασταθεί με τη θυγατέρα της στην Ιρλανδία». Ο Chief Appeals Officer

(Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) κατέληξε στο ακόλουθο συμπέρασμα όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής της GV:

«Ωστόσο, σύμφωνα με την οδηγία 2004/38/EK και την κανονιστική απόφαση του 2015 (S.I 548 του 2015), η οποία μεταφέρει την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο, η άσκηση του δικαιώματος διαμονής υπόκειται σε προϋποθέσεις. Η οδηγία και η κανονιστική απόφαση διακρίνουν μεταξύ οικονομικώς ενεργών και μη οικονομικώς ενεργών προσώπων.

Το άρθρο 11 της S.I. 548 του 2015, σχετικά με τη διατήρηση του δικαιώματος διαμονής, ορίζει τα εξής:

Κάθε πρόσωπο που διαμένει στο κράτος δυνάμει των άρθρων 6, 9 ή 10 έχει το δικαίωμα να συνεχίσει να διαμένει στο κράτος για όσο διάστημα πληροί τις σχετικές διατάξεις του αντίστοιχου άρθρου και δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους.

Δεδομένου ότι [η GV] διαμένει στο κράτος δυνάμει του άρθρου 6, η άσκηση του δικαιώματος διαμονής υπόκειται σε προϋποθέσεις και [η GV] μπορεί να συνεχίσει να διαμένει για όσο διάστημα πληροί τις διατάξεις του άρθρου 6 και δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους.

Επομένως, δεν θεωρώ ότι ο Appeals Officer (υπάλληλος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο για τους λόγους που προέβαλε η κ. Hetherington εξ ονόματος της [GV] και, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν θα προβώ σε αναθεώρηση της αποφάσεως του Appeals Officer (υπαλλήλου της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας).»

Η αναφορά, στο ανωτέρω χωρίο, στο «άρθρο 6» αποτελεί παραπομπή στο άρθρο 6 της προαναφερθείσας κανονιστικής αποφάσεως του 2015 και όχι στο άρθρο 6 της οδηγίας. Το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο α αντιστοιχεί και μεταφέρει στο ιρλανδικό δίκαιο το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ - ΤΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- 22 Το επίδομα αναπηρίας θεσπίζεται με το κεφάλαιο 10 της ενότητας 3 του νόμου του 2005 και καταβάλλεται σε κάθε πρόσωπο το οποίο πληροί τα κριτήρια του άρθρου 210 του νόμου του 2005, ήτοι:
- (a) Πρόσωπο το οποίο έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του χωρίς να έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησης.
 - (b) Πρόσωπο το οποίο, λόγω συγκεκριμένης αναπηρίας, περιορίζεται ουσιωδώς στην άσκηση επαγγελματικής

δραστηριότητας η οποία, εάν το πρόσωπο αυτό δεν έπασχε από τη συγκεκριμένη αναπηρία, θα ήταν κατάλληλη για την ηλικία, την πείρα και τα προσόντα του, ανεξαρτήτως του αν το πρόσωπο αυτό επωφελείται ή όχι υπηρεσίας για την κατάρτιση ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το άρθρο 68 του Health Act (νόμου περί υγείας) του 1970.

- (c) Το εβδομαδιαίο εισόδημα του προσώπου, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2, δεν υπερβαίνει το ποσό του επιδόματος αναπηρίας (συμπεριλαμβανομένων τυχόν αυξήσεων του επιδόματος αυτού) που θα καταβαλλόταν δυνάμει του κεφαλαίου 10 στο πρόσωπο αυτό εάν δεν είχε κανένα εισόδημα.

- 23 Το επίδομα αναπηρίας είναι επίδομα κοινωνικής πρόνοιας το οποίο καταβάλλεται χωρίς το φυσικό πρόσωπο να υποχρεούται να καταβάλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Πρόκειται για χρηματοδοτούμενη από τη γενική φορολογία καταβολή χαρακτηριζόμενη, σε εθνικό επίπεδο, ως καταβολή επιδόματος¹. Το επίδομα αναπηρίας χαρακτηρίζεται ως ειδική μη ανταποδοτικού τύπου παροχή σε χρήμα κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004. Περιλαμβάνεται στο παράρτημα X του κανονισμού 883/2004. Η καταβολή αποσκοπεί στην προστασία από τη φτώχεια (βλ. απόφαση Petecel κατά The Minister for Social Protection [2020] IESC 41, σκέψη 29). Το 2018 το ιρλανδικό Δημόσιο δαπάνησε συνολικό ποσό 1,6 δισ. ευρώ για την καταβολή των επιδομάτων αναπηρίας.
- 24 Προκειμένου να λάβει ένα πρόσωπο το επίδομα αναπηρίας, θα πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών και εισοδηματικών κριτηρίων. Όσον αφορά τα ιατρικά κριτήρια, το πρόσωπο αυτό θα πρέπει, λόγω συγκεκριμένης αναπηρίας, να περιορίζεται ουσιωδώς στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, η οποία, εάν το πρόσωπο αυτό δεν έπασχε από τη συγκεκριμένη αναπηρία, θα ήταν κατάλληλη για την ηλικία, την πείρα και τα προσόντα του, ανεξαρτήτως του αν το πρόσωπο αυτό επωφελείται ή όχι υπηρεσίας για την κατάρτιση ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το άρθρο 68 του Health Act (νόμου περί υγείας) του 1970. Το εισοδηματικό κριτήριο περιλαμβάνει τον υπολογισμό όλων των εισοδημάτων σύμφωνα με τους κανόνες του παραρτήματος 3 του νόμου του 2005. Τούτο περιλαμβάνει υπολογισμό του συνόλου του εισοδήματος και του κεφαλαίου που διαθέτει ένα πρόσωπο. Ο υπολογισμός του εισοδήματος περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκομίζει ένα πρόσωπο από άλλο μέλος της οικογένειας. Το επίδομα αναπηρίας καταβάλλεται στους ιδιώτες ενόσω οι τελευταίοι εξακολουθούν να πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

¹ Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας στην Ιρλανδία περιλαμβάνει την καθολική καταβολή (παραδείγματος χάριν των παροχών τέκνου), τις παροχές [οι οποίες συνδέονται με την καταβολή εισφορών που αφορούν την Pay Related Social Insurance (PRSI) (κοινωνική ασφάλιση που σχετίζεται με την εργασία)] και τα επιδόματα (τα οποία δεν συνδέονται με την καταβολή οποιασδήποτε εισφοράς PRSI και χρηματοδοτούνται από τη γενική φορολογία).

- 25 Το άρθρο 210, παράγραφος 9, του 2005 Act (νόμου του 2005) απαγορεύει την καταβολή επιδόματος αναπηρίας σε πρόσωπο το οποίο δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στο συγκεκριμένο κράτος. Η έννοια της συνήθους διαμονής ορίζεται στο άρθρο 246, παράγραφος 1, του νόμου του 2005. Σύμφωνα δε με το άρθρο 246, παράγραφος 5, του νόμου του 2005 απαγορεύεται ένα πρόσωπο να έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος (κατά την έννοια του νόμου αυτού) εάν δεν έχει δικαίωμα διαμονής στην Ιρλανδία. Η προσβαλλόμενη από τη GV απόφαση βασίστηκε στο κατά πόσον αυτή διέθετε δικαίωμα διαμονής στην Ιρλανδία και αν, λόγω απώλειας της ιδιότητας του συντηρούμενου μέλους, θα συνιστούσε υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- 26 Με διάταξη του High Court (ανώτερου δικαστηρίου, Ιρλανδία) της 21ης Οκτωβρίου 2019, παρασχέθηκε στη GV η δυνατότητα να ζητήσει τον δικαστικό έλεγχο της απόφασης του Chief Appeals Officer (Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) της 23ης Ιουλίου 2019. Η διαδικασία διεξήχθη ενώπιον του δικαστή Justice Simons, ο οποίος αποφάνθηκε στις 29 Μαΐου 2020. Το High Court (ανώτερο δικαστήριο) εξέδωσε διάταξη certiorari η οποία ακυρώνει την απόφαση του Chief Appeals Officer (Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) και, επιπλέον, δήλωσε ότι η φράση «(...) και δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της κανονιστικής απόφασης του 2015 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων)] (SI 548 του 2015) δεν συνάδει με την οδηγία 2004/38/EK του Συμβουλίου, στο μέτρο που αφορά πρόσωπα που ασκούν δικαίωμα διαμονής δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, στοιχείο α, σημείο iv, της κανονιστικής απόφασης του 2015, όταν τα πρόσωπα αυτά είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 3, στοιχείο α, σημείο i, της κανονιστικής απόφασης του 2015.
- 27 Εν συνόψει, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) έκρινε ότι η περίπτωση της GV ενέπιπτε στον ορισμό του μέλους της οικογένειας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας και ότι πληρούσε την προϋπόθεση της εξάρτησης που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', διότι, κατά τον δικαστή του High Court (ανώτερου δικαστηρίου), άπαξ και αποδειχθεί η σχέση εξάρτησης (από το μέλος της οικογένειας του συγκεκριμένου πολίτη της Ένωσης) στη χώρα καταγωγής, κατά τον χρόνο που το μέλος της οικογένειας ζητεί να εγκατασταθεί με τον πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής, δεν απαιτείται το μέλος της οικογένειας να συνεχίσει να συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης προκειμένου να έχει δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής. Επομένως, ο δικαστής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η GV είχε δικαίωμα διαμονής στο κράτος και ότι δεν υπάρχει απαίτηση «αυτάρκειας βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α' ή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', σε περίπτωση εργαζόμενου και συντηρούμενου μέλους της οικογένειας». Συνήγαγε δε ότι ο Chief Appeals Officer (Προϊστάμενος της Υπηρεσίας

Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) υπέπεσε σε πλάνη και αποφάνθηκε (σκέψεις 85 και 86) ως εξής:

«85. Τόσο η συλλογιστική του Chief Appeals Officer (Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) όσο και οι διατάξεις του άρθρου 11 στις οποίες στηρίχθηκε δεν συνάδουν με τις απαιτήσεις της οδηγίας περί ιθαγένειας. Ο νομοθέτης της Ένωσης έχει ορίσει ότι δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για ένα κράτος μέλος να αναγνωρίσει στα συντηρούμενα μέλη της οικογένειας διακινούμενου εργαζόμενου δικαίωμα ίσης μεταχείρισης στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας. Η απαίτηση αυτάρκειας δεν ισχύει για τα συντηρούμενα μέλη της οικογένειας διακινούμενου εργαζόμενου που διαμένει νομίμως στο κράτος για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών.

86. Μολονότι είναι σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης να επιβάλλεται η απαίτηση αυτάρκειας για άλλες κατηγορίες πολιτών της Ένωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας περί ιθαγένειας, το άρθρο 11 της εθνικής ρύθμισης βαίνει πέραν του δέοντος και είναι ανίσχυρο στο μέτρο που αποσκοπεί στην επέκταση της υποχρέωσης αυτής στο συντηρούμενο μέλος της οικογένειας διακινούμενου εργαζόμενου ο οποίος διαμένει νομίμως στο κράτος. Αυτή η πτυχή του άρθρου 11 δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη, διότι δεν συνάδει με τις διατάξεις της οδηγίας περί ιθαγένειας που έχουν άμεσο αποτέλεσμα.»

- 28 Ο Chief Appeals Officer (Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Προσφυγών Κοινωνικής Πρόνοιας) και ο Υπουργός άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Court of Appeal (εφετείου), το οποίο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

- 29 Ο Υπουργός ισχυρίζεται ότι το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 1, της κανονιστικής αποφάσεως του 2015 «(...) και δεν συνιστά υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους» συνάδει με την οδηγία, όπως αυτή εφαρμόζεται σε πρόσωπα όπως η GV, τα οποία εισέρχονται στο κράτος και διεκδικούν παράγωγο δικαίωμα διαμονής για τον λόγο ότι είναι συντηρούμενα απευθείας ανιόντα μέλη της οικογένειας εργαζομένου πολίτη της Ένωσης που ασκούν τα δικαιώματά τους ελεύθερης κυκλοφορίας στο κράτος αυτό. Ο Υπουργός υποστηρίζει ότι ο ορισμός του μέλους της οικογένειας στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2004/38/EK περιλαμβάνει την απαίτηση να εξακολουθεί το μέλος της οικογένειας να συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης για όσο διάστημα προβάλλεται το παράγωγο δικαίωμα διαμονής και ότι το δικαίωμα αυτό παύει να υφίσταται όταν δεν υφίσταται πλέον εξάρτηση. Ο Υπουργός υποστηρίζει ότι, εάν χορηγηθεί επίδομα αναπηρίας στη GV, η προβαλλόμενη εξάρτησή της από τη θυγατέρα της δεν θα υφίσταται πλέον και, ως

εκ τούτου, δεν θα έχει πλέον παράγωγο δικαίωμα διαμονής σύμφωνα με την οδηγία 2004/38/EK.

- 30 Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, ο Υπουργός επισημαίνει ότι σκοπός της οδηγίας είναι η θεμελίωση δικαιώματος διαμονής, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε κοινωνικές παροχές κράτους μέλους αποτελεί συνέπεια της δυνατότητας επίκλησης δικαιώματος διαμονής [βλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, *Dano κατά Jobcenter Leipzig* (C-333/13, EU:C:2014:2358, σκέψεις 68-71)]. Ο Υπουργός υποστηρίζει επίσης ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι τα κράτη μέλη δικαιούνται να επιβάλλουν περιορισμούς στην πρόσβαση στα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλισης και ότι μόνον τα πρόσωπα που πληρούν τις προϋποθέσεις στις οποίες στηρίζεται το δικαίωμα διαμονής μπορούν να ζητήσουν την καταβολή κοινωνικών παροχών [βλ. αποφάσεις *Dano κατά Jobcenter Leipzig*, (σκέψεις 73-75) της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565) της 14ης Ιουνίου 2016, *Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (C-308/14, EU:C:2016:436) και της 15ης Σεπτεμβρίου 2015, *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597)].
- 31 Κατά την άποψη του Υπουργού το άρθρο 11, παράγραφος 1, της κανονιστικής αποφάσεως του 2015 δεν περιέχει απόλυτο αποκλεισμό όσον αφορά την καταβολή κοινωνικών παροχών, αλλά μάλλον μια αξιολόγηση όσον αφορά το ζήτημα αν η χορήγηση της επίμαχης κοινωνικής παροχής θα είχε ως συνέπεια, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η εν λόγω αιτούσα να καταστεί «υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους».
- 32 Το High Court (ανώτερο δικαστήριο) έκρινε ότι το ζήτημα της εξάρτησης επιλύεται οριστικά τη στιγμή κατά την οποία ένα μέλος της οικογένειας επιδιώκει να εγκατασταθεί με τον εργαζόμενο πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής, δηλαδή ότι η εξάρτηση πρέπει να εκτιμάται μόνο «στη χώρα καταγωγής και κατά τον χρόνο που το μέλος της οικογένειας ζητεί να εγκατασταθεί με τον εργαζόμενο πολίτη της Ένωσης από τον οποίο συντηρείται». Ο Υπουργός ισχυρίζεται ότι η διαπίστωση αυτή δεν απορρέει από τον τρόπο με τον οποίο το δικαστήριο αυτό έχει θεωρήσει την έννοια της εξάρτησης. Επισημαίνει δε ότι οι υφιστάμενες αποφάσεις των δικαστηρίων επικεντρώνονται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να διαπιστωθεί η εξάρτηση (ιδίως πριν από την άφιξη στο κράτος) και όχι στις περιστάσεις υπό τις οποίες η εξάρτηση διακόπτεται μετά την άφιξη στο κράτος ή υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι εξακολουθεί να υφίσταται. Κατά τον Υπουργό, σε περίπτωση παύσης της σχέσης εξάρτησης, παύει επίσης να υφίσταται το παράγωγο δικαίωμα διαμονής που στηρίζεται στην εξάρτηση αυτή. Αυτό προκύπτει, παραδείγματος χάριν, από τη χρήση του ενεστώτα («είναι» συντηρούμενοι) στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας. Ο Υπουργός υποστηρίζει ότι καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης δεν εμποδίζει την επανεξέταση του ζητήματος αν εξακολουθεί να υφίσταται στο κράτος υποδοχής η προβαλλόμενη εξάρτηση από την οποία απορρέει το παράγωγο δικαίωμα διαμονής. Αντιθέτως, το άρθρο 14, παράγραφος 2, της οδηγίας επιβεβαιώνει ότι το δικαίωμα διαμονής δυνάμει του άρθρου 7 της οδηγίας

εξακολουθεί να υφίσταται εφόσον το μέλος της οικογένειας εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις της οδηγίας.

- 33 Απαντώντας στην εκ μέρους της GV επίκληση της αποφάσεως Lebon (316/85, EU:C:1987:302), ο Υπουργός επισημαίνει ότι, στην υπόθεση εκείνη, στο πλαίσιο της εξέτασης των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στον κανονισμό 1612/68, το Δικαστήριο έκρινε ότι η εξάρτηση απορρέει από μια «πραγματική κατάσταση -ο εργαζόμενος φροντίζει για τη συντήρηση- χωρίς να απαιτείται να προσδιοριστούν οι λόγοι για τους οποίους ζητείται η συντήρηση» και ότι «η ιδιότητα του συντηρούμενου μέλους της οικογένειας δεν προϋποθέτει την ύπαρξη δικαιώματος διατροφής» [βλ. επίσης απόφαση της 9ης Ιανουαρίου 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, σκέψεις 36 έως 37)]. Με την απόφαση Lebon, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε επίσης ότι το δικαίωμα λήψης κοινωνικών παροχών μπορεί να απολεσθεί σε περίπτωση διακοπής της σχέσης εξάρτησης (βλ. σκέψη 14). Με την απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Singh (C-218/14, EU:C:2015:476), επιβεβαιώθηκε ότι το δικαίωμα των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης να διαμένουν στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, διατηρείται μόνον καθόσον αυτοί πληρούν τις τιθέμενες με τη διάταξη αυτή προϋποθέσεις (βλ. σκέψη 57).
- 34 Ο Υπουργός επισημαίνει περαιτέρω ότι το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι προκειμένου ένα πρόσωπο να θεωρηθεί ως συντηρούμενο «πρέπει να αποδειχθεί η ύπαρξη πραγματικής κατάστασης εξάρτησης» [αποφάσεις της 16ης Ιανουαρίου, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, σκέψη 20) και Jia (C-1/05, σκέψη 20)]. Σημειώνει δε ότι, με την απόφαση Reyes, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, για να τύχει εφαρμογής το άρθρο 2, παράγραφος 2, η εξάρτηση θα πρέπει να υπάρχει πριν από την είσοδο στο κράτος μέλος (σκέψη 22) και διαπίστωσε ότι η εξάρτηση αυτή θα μπορούσε να αποδεικνύεται με την τακτική καταβολή χρηματικού ποσού στον συντηρούμενο. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης, αφενός, ότι το γεγονός ότι το μέλος της οικογένειας είναι σε θέση να βρει εργασία δεν επηρεάζει την ερμηνεία της έννοιας της εξάρτησης και ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επιβάλει σε κατιόντα να έχει προσπαθήσει να βρει εργασία στη χώρα καταγωγής του προκειμένου να θεωρηθεί συντηρούμενο μέλος, και αφετέρου, ότι ούτε το γεγονός ότι ο κατιών μπορεί να αποκτήσει εργασία στο συγκεκριμένο κράτος μέλος εμποδίζει τη διατήρηση της ιδιότητας του «συντηρούμενου προσώπου» (βλ. σκέψεις 28 και 33). Ωστόσο, ο Υπουργός επισημαίνει ότι η απόφαση Reyes αφορούσε το ζήτημα της εισόδου στο έδαφος του κράτους, ήτοι την εκ των προτέρων εκτίμηση της εξάρτησης κατά την άφιξη στο κράτος αυτό. Δεν αφορούσε το ζήτημα, όπως εν προκειμένω, αν η σχέση εξάρτησης μπορεί να απολεσθεί όταν το μέλος της οικογένειας διαμένει στο κράτος υποδοχής.
- 35 Η GV υποστηρίζει ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, των εθνικών κανονιστικών αποφάσεων εφαρμογής είναι παράνομο και επιβάλλει καθ' υπέρβαση της οδηγίας περί ιθαγένειας την προϋπόθεση του «υπέρμετρου βάρους» στους πολίτες της Ένωσης που εργάζονται εντός του κράτους, καθώς και στα πρόσωπα τα οποία έχουν την ιδιότητα του μέλους της οικογένειάς τους, όπως ο συντηρούμενος απευθείας ανιών, σε περιπτώσεις για τις οποίες η προϋπόθεση αυτή δεν

περιλαμβάνεται στο άρθρο 7 της οδηγίας. Η θυγατέρα της GV είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία διαμένει και εργάζεται στο κράτος από πολλών ετών· επομένως, έχει δικαίωμα διαμονής στο κράτος δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α΄. Ως εκ τούτου, η GV, η οποία είναι συντηρούμενη απευθείας ανιούσα, έχει δικαίωμα διαμονής στο κράτος δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄. Σε περιπτώσεις όπου ένα μέλος της οικογένειας, όπως η GV, διαμένει σε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, ως μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που διαμένει δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, τα πρόσωπα αυτά δεν υπόκεινται στην προϋπόθεση του «υπέρμετρου βάρους». Η GV υποστηρίζει ότι οι προϋποθέσεις που επιβάλλονται σε καθεμία από τις κατηγορίες πολιτών της Ένωσης και στα μέλη των οικογενειών τους καθορίζονται εξαντλητικώς στο εν λόγω άρθρο 7 και ότι δεν επιτρέπεται στα κράτη μέλη να επιβάλλουν πρόσθετες προϋποθέσεις πλην των προβλεπόμενων στο εν λόγω άρθρο. Η απαίτηση αυτάρκειας περιορίζεται στους οικονομικά μη ενεργούς πολίτες και στα μέλη των οικογενειών τους, καθώς και στους σπουδαστές και στα μέλη των οικογενειών τους. Όσον αφορά τους τελευταίους, η κατηγορία των μελών της οικογένειας σπουδαστή που έχει δικαίωμα διαμονής περιορίζεται δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 4.

36 Επιπλέον, όπως επισήμανε ο δικαστής του High Court (ανώτερου δικαστηρίου) στην παράγραφο 21 της αποφάσεώς του, «το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης ισχύει όχι μόνο για τους πολίτες της ΕΕ, αλλά εκτείνεται και στα μέλη της οικογένειας που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών με δικαίωμα διαμονής ή μόνιμης διαμονής στο κράτος υποδοχής». Το άρθρο 24, παράγραφος 2, παρέχει τη δυνατότητα παρέκκλισης από την υποχρέωση του κράτους μέλους να χορηγεί δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές, αλλά η παρέκκλιση αυτή ισχύει μόνον κατά τους πρώτους τρεις μήνες της διαμονής (άρθρο 6) ή για πολίτες της Ένωσης που αναζητούν εργασία (άρθρο 14, παράγραφος 4, στοιχείο β΄)· καμία από τις περιπτώσεις αυτές δεν ισχύει στην υπό κρίση υπόθεση.

37 Η GV υποστηρίζει περαιτέρω ότι ο ισχυρισμός του Υπουργού ότι η εξάρτηση από τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας θα σήμαινε ότι η GV δεν συντηρούνταν πλέον από την κόρη της δεν βρίσκει έρεισμα στη νομολογία του ΔΕΕ σχετικά με την έννοια της εξάρτησης. Όπως έκρινε το ΔΕΕ στη σκέψη 21 της αποφάσεως Reyes:

«Αυτή η εξάρτηση απορρέει από μια πραγματική κατάσταση, χαρακτηριζόμενη από το ότι η υλική υποστήριξη του μέλους της οικογένειας εξασφαλίζεται από τον πολίτη της Ένωσης ο οποίος έκανε χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας ή από τον σύζυγο αυτού (πρβλ. απόφαση Jia, σκέψη 35).»

38 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε στη σκέψη 22 της αποφάσεως Reyes ότι « [η] ανάγκη υλικής υποστήριξης πρέπει να υφίσταται στο κράτος καταγωγής ή προέλευσης του κατιόντος αυτού κατά τον χρόνο που ζητεί να του επιτραπεί να εγκατασταθεί με τον εν λόγω πολίτη» και ότι τα ανωτέρω πληρούνται καθόσον το γεγονός ότι: «ένας πολίτης της Ένωσης προβαίνει τακτικά, επί σημαντικό χρονικό διάστημα, στην καταβολή χρηματικού ποσού στον εν λόγω κατιόντα, το οποίο

είναι απαραίτητο στον κατιόντα αυτόν προκειμένου να καλύψει τις στοιχειώδεις ανάγκες του στο κράτος μέλος καταγωγής, είναι ικανό να αποδείξει ότι υφίσταται πραγματική κατάσταση εξάρτησης του κατιόντος αυτού από τον εν λόγω πολίτη» (σκέψη 24).

- 39 Το ΔΕΕ στην απόφαση Reyes εξέτασε το ζήτημα αν ένα μέλος της οικογένειας θα μπορούσε να απολέσει την ιδιότητα του συντηρούμενου ενόσω βρίσκεται στο κράτος μέλος υποδοχής (στη συγκεκριμένη περίπτωση λόγω της ανάληψης εργασίας από το εν λόγω μέλος της οικογένειας), κρίνοντας στη σκέψη 33 ότι «το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/38 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένα μέλος της οικογένειας, λόγω προσωπικών περιστάσεων όπως η ηλικία, η εκπαίδευση ή η υγεία, κρίνεται ότι έχει καλές προοπτικές εξεύρεσης εργασίας και, επιπλέον, έχει την πρόθεση να εργασθεί στο κράτος μέλος υποδοχής δεν επηρεάζει την ερμηνεία της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή προϋπόθεσης ότι το μέλος αυτό πρέπει να είναι “συντηρούμενο”».
- 40 Όπως έκρινε ο δικαστής του High Court (ανώτερο δικαστήριο) στις σκέψεις 51-52 της αποφάσεώς του επί της υπό κρίση υποθέσεως:
- «51. Η ίδια λογική ισχύει και όταν η μεταγενέστερη απώλεια της εξάρτησης προκαλείται από τη χορήγηση κοινωνικών παροχών στο μέλος της οικογένειας στο κράτος μέλος υποδοχής. Εφόσον η απαιτούμενη εξάρτηση διαπιστώθηκε στο κράτος καταγωγής κατά τον χρόνο που ζητείται το δευτερογενές δικαίωμα διαμονής, το καθεστώς διαμονής δεν επηρεάζεται από τη μεταγενέστερη χορήγηση κοινωνικών παροχών.
52. Η αντίθετη ερμηνεία που προτάθηκε από τους καθών όχι μόνον δεν συνάδει με την προπαρατεθείσα νομολογία, αλλά θα ήταν επίσης μη συμβατή προς το άρθρο 24 της οδηγίας περί ιθαγενείας [...]»
- 41 Η GV διαφωνεί με τον ισχυρισμό του Υπουργού ότι οι αποφάσεις του ΔΕΕ σε υποθέσεις όπως η Lebon, η Jia και η Reyes εξετάζουν κατά κύριο λόγο το ζήτημα της διαπίστωσης της εξάρτησης με σκοπό τη θεμελίωση δικαιώματος αρχικής διαμονής και όχι το ζήτημα των περιστάσεων υπό τις οποίες διακόπτεται η εξάρτηση ή υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι συνεχίζει να υφίσταται. Αυτό ακριβώς το ζήτημα εξετάστηκε από το ΔΕΕ στις αποφάσεις Lebon και Reyes. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 20 της αποφάσεως Lebon:

«[Η] αίτηση χορηγήσεως του επιδόματος minimex που υποβάλει το μέλος της οικογένειας του διακινούμενου εργαζόμενου που συντηρείται από αυτόν δεν μπορεί να επηρεάσει την ιδιότητα του συντηρούμενου μέλους της οικογένειας. Πράγματι, το αντίθετο θα σήμαινε ότι η χορήγηση του επιδόματος minimex είναι δυνατόν να προκαλέσει στο πρόσωπο του ενδιαφερόμενου την απώλεια της ιδιότητας του συντηρούμενου μέλους της οικογένειας και επομένως να δικαιολογήσει είτε την παύση της χορήγησης του επιδόματος minimex είτε μάλιστα την απώλεια του δικαιώματος διαμονής. Στην πράξη, η λύση αυτή θα αφαιρούσε από το συντηρούμενο

μέλος της οικογένειας τη δυνατότητα να ζητήσει το επίδομα minimex και κατ' αυτόν τον τρόπο θα παραβίαζε την ίση μεταχείριση που αναγνωρίζεται στον διακινούμενο εργαζόμενο. Επομένως η ιδιότητα του συντηρούμενου μέλους της οικογένειας πρέπει να εξεταστεί ανεξαρτήτως της χορήγησης του επιδόματος minimex.»

Επιπλέον, κατά την GV, υφίσταται θεμελιώδης έλλειψη λογικής συνοχής στο επίκεντρο του ισχυρισμού του Υπουργού ότι το βασικό ζήτημα είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες η εξάρτηση διακόπτεται ή υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι εξακολουθεί να υφίσταται. Εάν, σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο καθού της κύριας δίκης και σύμφωνα με την απόφαση Reyes και τις μνημονευόμενες σε αυτήν αποφάσεις, η απαίτηση να αποδειχθεί εξάρτηση με σκοπό την αναγνώριση της ιδιότητας του μέλους της οικογένειας επικεντρώνεται στην διαπίστωση της εξάρτησης στη χώρα καταγωγής, τότε ο ισχυρισμός του Υπουργού ότι είναι επίσης αναγκαίο να αποδειχθεί η συνέχεια της εξάρτησης στο κράτος μέλος υποδοχής είναι εντελώς εσφαλμένος.

- 42 Τέλος, η GV υποστηρίζει ότι η άποψη του Υπουργού προσβάλλει το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης του άρθρου 24 της οδηγίας περί ιθαγένειας, το οποίο προβλέπει μόνον τρεις παρεκκλίσεις, καμία από τις οποίες δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Τούτο επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2009, Βάτσουρας και Κουπατάντζε (συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-22/08 και C-23/08, EU:C:2009:344) της 4ης Οκτωβρίου 2012, Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-75/11, EU:C:2012:605) και της 11ης Νοεμβρίου 2014 Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358). Όπως επιβεβαίωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, L.N. (C-46/12, EU:C:2013:97), ως παρέκκλιση από την προβλεπόμενη στο άρθρο 18 ΣΛΕΕ αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία απλώς εξειδικεύεται με το άρθρο 24, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38/EK, η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου 24 πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς και σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που αφορούν την ιθαγένεια της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Μολονότι με την απόφαση Brey το Δικαστήριο επισήμανε ότι τα κράτη μέλη μπορούν να διαθέτουν «περιθώριο χειρισμών», διευκρίνισε επίσης ότι τούτο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται από τα κράτη αυτά κατά τρόπο που θα έθιγε τον σκοπό της οδηγίας 2004/38/EK.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΤΟ ΑΙΤΟΥΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΣΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

- 43 Μολονότι η νομολογία που επικαλούνται οι διάδικοι θίγει τα υποβαλλόμενα με την παρούσα αίτηση προδικαστικά ερωτήματα, καμία από τις αποφάσεις αυτές δεν εξετάζει τα ακριβή ερωτήματα που υποβάλλει η αίτηση αυτή και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα ζητήματα που εγείρονται στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας συνιστούν acte claire (σαφή πράξη). Η απόφαση Lebon, την οποία επικαλείται η GV, χρονολογείται από το 1987 και αφορά την οδηγία 1612/68. Τα

ζητήματα που εγείρονται είναι συστημικής σημασίας τόσο ως προς την πλήρη έκταση των δικαιωμάτων διαμονής που παρέχονται στα συντηρούμενα μέλη της οικογένειας των πολιτών της Ένωσης δυνάμει της οδηγίας 2004/38/EK όσο και ως προς την επιλεξιμότητα όσον αφορά την πρόσβαση των εν λόγω μελών της οικογένειας στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας των κρατών μελών υποδοχής. Τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία της οδηγίας 2004/38/EK καθώς και την υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου, το δε Court of Appeal (εφετείο) κρίνει ότι η απόφαση επί των προδικαστικών ερωτημάτων είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως επί της διαφοράς της κύριας δίκης.

[παραλειπόμενα]

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ